

ETSETB-FME
Introducció a les Matemàtiques de l'Enginyeria

Control. 22 de desembre de 2004

Temps: 2h 30m

---

1. (a) Si X i Y són variables aleatòries independents i $Z = \min(X, Y)$, demostreu que

$$F_Z(z) = 1 - (1 - F_X(z))(1 - F_Y(z))$$

- (b) Siguin $X_1(t)$ i $X_2(t)$ processos de Poisson independents de taxes μ_1 i μ_2 , respectivament, i sigui

$$X(t) = X_1(t) + X_2(t).$$

Calculeu la funció densitat de probabilitat i l'esperança del temps T transcorregut fins que es produeix la primera transició de $X(t)$.

- (c) Calculeu la funció de probabilitat de primer ordre del procés $X(t)$. Sabrieu relacionar aquest resultat amb l'obtingut a l'apartat anterior?

Resolució:

- (a) Per la definició de funció de distribució de probabilitat tenim:

$$F_Z(z) = P(Z \leq z) = P(\min(X, Y) \leq z) = 1 - P(\min(X, Y) > z) =$$
$$1 - P(X > z, Y > z) = 1 - P(X > z)P(Y > z) = 1 - (1 - F_X(z))(1 - F_Y(z)),$$
 on hem aplicat $P(X > z, Y > z) = P(X > z)P(Y > z)$ per ser X i Y independents.

- (b) Si T_i és el temps fins que arriba la primera transició de $X_i(t)$, $i = 1, 2$, i T és el temps fins que es produeix la primera transició de $X(t)$, aleshores $T = \min(T_1, T_2)$, amb T_1 i T_2 variables aleatòries exponencials, independents, de paràmetres μ_1 i μ_2 , respectivament.

Per tant, pel resultat de l'apartat anterior:

$$f_T(t) = F_T'(t) = f_{T_1}(t)(1 - F_{T_2}(t)) + f_{T_2}(t)(1 - F_{T_1}(t)) =$$
$$\begin{cases} 0, & t < 0 \\ (\mu_1 + \mu_2)e^{-(\mu_1 + \mu_2)t}, & t > 0 \end{cases}$$

És a dir, T és exponencial de paràmetre $\mu_1 + \mu_2$ i, per tant,

$$E(T) = \frac{1}{\mu_1 + \mu_2}$$

(c) Sigui $n \geq 0$ un enter fixat.

$$\begin{aligned} P(X(t) = n) &= P(X_1(t) + X_2(t) = n) = \sum_{k+r=n} P(X_1(t) = k, X_2(t) = r) = \\ &= \sum_{k=0}^n P(X_1(t) = n-k) P(X_2(t) = k) = \sum_{k=0}^n e^{-\mu_1 t} \frac{(\mu_1 t)^{n-k}}{(n-k)!} e^{-\mu_2 t} \frac{(\mu_2 t)^k}{k!} = \\ &= \frac{e^{-(\mu_1 + \mu_2)t}}{n!} \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} (\mu_1 t)^{n-k} (\mu_2 t)^k = e^{-(\mu_1 + \mu_2)t} \frac{((\mu_1 + \mu_2)t)^n}{n!}, \end{aligned}$$

on $P(X_1(t) = k, X_2(t) = r) = P(X_1(t) = n-k)P(X_2(t) = k)$ ja que $X_1(t)$ i $X_2(t)$ són processos estocàstics independents.

Noteu que $X(t)$ és, per a cada t , una variable aleatòria de Poisson de paràmetre $(\mu_1 + \mu_2)t$. Així, el nombre mitjà de transicions per unitat de temps de $X(t)$ val $\mu_1 + \mu_2$, amb conseqüència amb el fet que el temps fins a la primera transició de $X(t)$ és exponencial de paràmetre $\mu_1 + \mu_2$ i, per tant, $E(T) = 1/(\mu_1 + \mu_2)$.

- 2.** A partir de les variables aleatòries A i B conjuntament gaussianes d'esperança zero, variàncies σ_A^2 i σ_B^2 , respectivament, i coeficient de correlació ρ , es defineix el procés estocàstic

$$X(t) = At + B$$

- Calculeu el valor mitjà i la funció d'autocorrelació de $X(t)$. És un procés estacionari en sentit ampli?
- Doneu la funció de densitat de primer ordre del procés.
- Si A i B són incorrelades, trobeu la millor estimació lineal en mitjana quadràtica de $X(t)$ donades $X(t_1)$ i $X(t_2)$, amb t, t_1, t_2 instants distints. Comenteu els casos $t \rightarrow t_1$ i $t \rightarrow t_2$.
- Calculeu l'error quadràtic mitjà comés amb l'estimador calculat a l'apartat anterior. Interpreteu el resultat que s'obté.

Resolució:

(a)

$$m_X(t) = E(At + B) = E(A)t + E(B) = 0$$

$$R_X(t_1, t_2) = E((At_1 + B)(At_2 + B)) = E(A^2)t_1t_2 + E(AB)(t_1 + t_2) + E(B^2) = \\ \sigma_A^2 t_1t_2 + \rho\sigma_A\sigma_B(t_1 + t_2) + \sigma_B^2$$

No és estacionari.

(b) $X(t)$ és, per a cada t , una variable aleatòria gaussiana $N(0, \sigma^2(t))$, on

$$\sigma^2(t) = R_X(t, t) = \sigma_A^2 t^2 + 2\rho\sigma_A\sigma_B t + \sigma_B^2.$$

Per tant,

$$f_X(x; t) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sqrt{\sigma_A^2 t^2 + 2\rho\sigma_A\sigma_B t + \sigma_B^2}} e^{-\frac{x^2}{2(\sigma_A^2 t^2 + 2\rho\sigma_A\sigma_B t + \sigma_B^2)}}$$

(c) Com que les variables aleatòries $X(t_1)$, $X(t_2)$ i $X(t)$ tenen esperança zero, la millor estimació lineal la donarà l'estimador homogeni

$$\widehat{X(t)} = aX(t_1) + bX(t_2).$$

Les condicions d'ortogonalitat

$$E((X(t) - aX(t_1) - bX(t_2))X(t_i)) = 0, \quad i = 1, 2$$

donen lloc al sistema lineal (tenint en compte que $E(A^2) = \sigma_A^2$, $E(B^2) = \sigma_B^2$ i $E(AB) = 0$):

$$\begin{pmatrix} \sigma_A^2 t_1^2 + \sigma_B^2 & \sigma_A^2 t_1 t_2 + \sigma_B^2 \\ \sigma_A^2 t_1 t_2 + \sigma_B^2 & \sigma_A^2 t_2^2 + \sigma_B^2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a \\ b \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \sigma_A^2 t_1 t + \sigma_B^2 \\ \sigma_A^2 t_2 t + \sigma_B^2 \end{pmatrix}$$

que té solució

$$a = \frac{t_2 - t}{t_2 - t_1}, \quad b = \frac{t - t_1}{t_2 - t_1}$$

Per tant,

$$\widehat{X(t)} = \frac{t_2 - t}{t_2 - t_1} X(t_1) + \frac{t - t_1}{t_2 - t_1} X(t_2)$$

que tendeix cap a $X(t_i)$ quan $t \rightarrow t_i$, $i = 1, 2$,

(d) L'error ϵ comés val:

$$\begin{aligned}\epsilon &= E\left(\left(X(t) - \widehat{X}(t)\right)^2\right) = E\left(\left(X(t) - \widehat{X}(t)\right) X(t)\right) = \\ &R_X(t, t) - aR_X(t, t_1) - bR_X(t, t_2) = \\ \sigma_A^2 t^2 + \sigma_B^2 - \frac{t_2 - t}{t_2 - t_1} (\sigma_A^2 t t_1 + \sigma_B^2) - \frac{t - t_1}{t_2 - t_1} (\sigma_A^2 t t_2 + \sigma_B^2) &= 0\end{aligned}$$

Aquest resultat implica que:

$$\widehat{X}(t) = X(t) \quad \text{amb probabilitat 1.}$$

En efecte,

$$X(t_1) = At_1 + B, \quad X(t_2) = At_2 + B$$

d'on

$$A = \frac{X(t_2) - X(t_1)}{t_2 - t_1}, \quad B = \frac{t_2 X(t_1) - t_1 X(t_2)}{t_2 - t_1}$$

i, per tant,

$$X(t) = \frac{t_2 - t}{t_2 - t_1} X(t_1) + \frac{t - t_1}{t_2 - t_1} X(t_2) = \widehat{X}(t)$$

---

3. Expliqueu el concepte d'ergodicitat en valor mitjà.